

Bilag 2 – Notat om de indikatorbaserede screeninger i tilsynet med parallelsamfundsproblematikker på folkeskoleområdet

Tilsyn med parallelsamfundsproblematikker

Med indgåelse af ”Delaftale på undervisningsområdet om at bekæmpe parallelsamfund” af 9. maj 2018 (indgået mellem Venstre, Liberal Alliance og Det konservative Folkeparti, Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti) følger, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitets eksisterende risikobaserede kvalitetstilsyn med folkeskoler, erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser suppleres med indikatorer, der har særligt fokus på parallelsamfundsproblematikker.

Aftalekredsen har efterfølgende besluttet, at der skal anvendes fire indikatorer, som på et databaseret grundlag afdækker, om der er øget risiko for problematikker relateret til parallelsamfund på skoler og uddannelsesinstitutioner. Alle indikatorer bygger på data fra Børne- og Undervisningsministeriets datavarehus samt fra Danmarks Statistik.

Parallelsamfund er ikke en entydig størrelse, der stringent kan afgrænses og defineres. Et parallelsamfund kan være et fysisk og mentalt isoleret samfund, som følger egne regler, normer og værdier, som har tendens til at lukke sig om sig selv, og som i nogle tilfælde heller ikke ønsker fuldt ud at blive en del af det danske samfund. For børn og unge kan det betyde en opvækst præget af isolation fra det omgivende samfund i en passivkultur (jf. Parallelsamfund i Danmark” (Økonomi- og Indenrigsministeriets Økonomisk Analyse nr. 30, februar 2018)).

Ved hjælp af en række databaserede indikatorer kan det afdækkes, hvor der er øget sandsynlighed for, at sådanne parallelsamfund opstår med deraf følgende problematikker, og hvor der kan være behov for særlige indsatser for at modvirke disse.

Væsentlige faktorer i en sådan afdækning er bl.a. tendens til at bosætte sig i bestemte områder, beboernes tilknytning til arbejdsmarked og uddannelse, uddannelsesniveau, indkomstniveau og forekomsten af kriminalitet. Hertil kommer, at meget høj koncentration af etniske grupper/personer med ikke-vestlig baggrund i bestemte boligområder sandsynligvis er med til at forstærke udfordringerne med reel og værdimæssig isolation fra det øvrige samfund. Udfordringer med parallelsamfund og isolation er tæt forbundet til det enkelte individs identitet og værdigrundlag. Aspekter, som det er vanskeligt at afdække, og hvor der kun i begrænset omfang findes data. Det gælder fx aspekter som udøvelse af negativ social kontrol, antidemokratiske holdninger og adfærd og parallelle retsopfattelser.

Indikatorer

På folkeskoleområdet screenes skolernes resultater på baggrund af følgende fire indikatorer:

- Andelen af elever, som er bosat i et udsat boligområde
- Andelen af elever med ikke-vestlig baggrund
- Andelen af elever, hvis forældre er uden tilknytning til arbejdsmarkedet
- Andelen af elever, som ikke opnår mindst 02 i folkeskolens 9. klasseprøve i dansk

Andelen af elever, som er bosat i et udsat boligområde

Hvis en stor andel af en skoles elever er bosat i udsatte boligområder, kan der være øget risiko for, at eleverne indgår i parallelsamfund. Elevernes tilknytning til det danske samfund kan være lavere, fordi de bor i boligområder, hvor arbejdsmarkedsdeltagelsen er lav, og fordi eleverne ikke i samme omfang, som det er tilfældet på skoler med en mere blandet elevsammensætning, møder danske klassekammerater og dermed dansk kultur og danske værdier i samværet med de andre elever både i forbindelse med undervisningen og det sociale liv omkring skolen.

Andelen af elever med ikke-vestlig baggrund

Hvis en skole har en høj andel af elever med ikke-vestlig baggrund, er der øget risiko for, at eleverne indgår i et parallelsamfund, og at der er parallelsamfundsproblematikker på skolen. Det skyldes bl.a., at eleverne ikke i samme omfang, som det er tilfældet på skoler med en mere blandet elevsammensætning, møder danske klassekammerater og dermed dansk kultur og danske værdier i samværet med de andre elever både i forbindelse med undervisningen og i det sociale liv på og omkring skolen.

Andelen af elever, hvis forældre er uden tilknytning til arbejdsmarkedet

Hvis en skole har en høj andel af elever, hvor begge forældre er uden tilknytning til arbejdsmarked (og heller ikke er i gang med en uddannelse), er der en øget risiko for, at eleverne vokser op i en passivkultur med få

rollemodeller og begrænset viden om muligheder og forventninger i det danske samfund til at tage uddannelse og komme i arbejde. Det øger risikoen for, at eleverne ikke får tilstrækkelige kompetencer til at klare sig i videre uddannelse og arbejde, men også socialt i samfundet i øvrigt. Dette gælder for alle elever, men da en undersøgelse foretaget af Als Research for Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration i 2011 viser en sammenhæng mellem mødrenes tilknytning til arbejdsmarkedet og omfanget af negativ social kontrol, har indikatoren særlig relevans i et parallelsamfundsperspektiv. Deltagelse i arbejds- og uddannelseslivet er vigtig for at være integreret i samfundet og ikke isolere sig i et parallelsamfund.

Andelen af elever, som ikke opnår mindst 02 i folkeskolens 9. klasseprøve i dansk
Danskfaget har til formål at udvikle elevernes sproglige kompetencer og er derudover et dannelsesfag, som bl.a. udvikler og styrker elevernes refleksionsevne og kritiske sans og dermed evne til at indgå som medborger i et samfund, der bygger på demokrati. Hvis en skole har en høj andel elever, som ikke opnår mindst 02 i folkeskolens 9. klasseprøve i dansk, er der en øget risiko for, at eleverne får vanskeligt ved at klare sig videre frem, herunder i forhold til adgang til videregående uddannelse m.v., ligesom det eventuelt kan være tegn på, at eleverne ikke er tilstrækkeligt trænet i kritisk tænkning. Dette gælder for alle elever, men indikatoren har særlig relevans i et parallelsamfundsperspektiv, da dansksproglige kompetencer og evner til kritisk tænkning og refleksion er vigtige i forhold til at være en del af det danske samfund. En høj andel elever, som ikke opnår mindst 02 i folkeskolens 9. klasseprøve i dansk, kan derfor være tegn på, at skolen oplever udfordringer med at give eleverne tilstrækkelige kompetencer, og der kan være en forhøjet risiko for, at eleverne indgår i et parallelsamfund, hvor der tales andre sprog end dansk og har mindre forståelse for vigtigheden af fx kritisk tænkning og demokratisk medborgerskab.

Grænseværdier for indikatorer

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet screener skolerne ud fra faste procentgrænser. De skoler, der skiller sig ud i forhold til grænseværdierne, indgår i styrelsens analyse af, hvilke skoler, der skal anmodes om at indsende redegørelser. Grænseværdierne er fastsat til følgende:

Andelen af elever, som er bosat i et udsat boligområde

Skoler, som har en andel af elever på over 30 pct. i seneste opgørelsesår, som har været bosat i et udsat boligområde i mindst ét af de seneste tre år.

Andelen af elever med ikke-vestlig baggrund

Skoler, som har en andel af elever med ikke-vestlig baggrund på mindst 30 pct. i begge de seneste to opgørelsesår.

Andelen af elever, hvis forældre er uden tilknytning til arbejdsmarkedet

Skoler, som har en andel af elever, hvis forældre er uden tilknytning til arbejdsmarkedet og ikke er i gang med at tage en uddannelse, på over 40 pct. i begge de to seneste opgørelsesår. Procentsatsen svarer til én af indikatorerne i Transportministeriets opgørelser over udsatte boligområder.

Andelen af elever, som ikke opnår mindst 02 i folkeskolens 9. klasseprøve i dansk

Skoler, som i begge de to seneste opgørelsesår har en andel af elever på over 10 pct., som ikke opnår mindst 02 i folkeskolens 9. klasseprøve i dansk.